

Ore-downnik Samorządu

ORGAN ZWIĄZKU GMIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Prenumerata wynosi 2 złote kwartalnie
Opłata pocztowa opłacona ryczałtem
Telefon: Katowice 21-47

— Wychodzi 10 i 25 dnia miesiąca —
Red. i Adm.: Katowice, Poczta 7, II

Ogłoszenia: Jednolamowy wiersz
milim. 50 gr. Przed tekstem 1 zł za
wiersz milim. Rach. w PKO. 304.227

Nr. 7 i 8

Katowice, dnia 10 maja 1933 r.

Rok IX

TREŚĆ NUMERU:

1. Ś. p. Stanisław Kuhnert. — 2. Użyteczność publiczna przedsiębiorstw komunaln. — 3. W sprawie regulowania bezspornych pretensji wzajemnych związków komunalnych oraz władz i urzędów państw. — 4. O utrzymanie wysokości udziału związków komunalnych w opłacie skarb. od spożycia spirytusu. — 5. Przegląd ustaw, rozp., okólnik. i wyjaśnień oraz projektów ustawodawcz. — 6. Kronika. — 7. Ogł.

Ś. † p.

Stanisław Kuhnert

Syndyk Związku Gmin Woj. Śląskiego

zmarł w dniu 26 kwietnia b. r. w Piotrowicach Śl.

Niespodziewanie dla wszystkich, czynny do ostatniej godziny życia, zeszedł do grobu działacz społeczny i samorządowy, — gorący patriota ś. p. Stanisław Kuhnert.

Urodzony w dniu 13. kwietnia 1884 r. uczęszczał do szkół w Poznaniu, które ukończył w roku 1902. Po ukończeniu studiów, przeniósł się na Śląsk, gdzie współpracował z ś. p. ks. pastorem Michejdą, a w roku 1911 rozpoczął współpracę w „Katoliku”. Z ramienia prow. Komitetu Wyborczego brał udział w pracach przedwyborczych w okręgu olesko-kluczborskim, gdzie wydawał tygodnik „Prawda” i założył Bank Ludowy oraz „Rolnik”. W ostatnim okresie wojny światowej znalazł się w Gdańsku, gdzie po utworzeniu W. Miasta został wybrany na posła do Senatu Gdańskiego z ramienia Frakcji Polskiej. Z Gdańska powrócił ponownie na Śląsk i objął stanowisko syndyka Związku Gmin Woj. Śląskiego, na którym to posterunku pozostawał aż do chwili, kiedy go

śmierć zaskoczyła. Na tem stanowisku, dzięki swej inteligencji oddał duże usługi zarówno sprawom komunalnym, jako też i społecznym. Był również redaktorem naszego pisma. Dzięki prawości charakteru był ogólnie ceniony zarówno przez swoich znajomych, jak też przez swoich przełożonych i podwładnych. Powyższe wyliczenie bynajmniej nie wyczerpuje ani zalet, ani też zasług przedwcześnie zgasłego obywatela i działacza, dobrego patrioty i gorącego Polaka, jakim był ś. p. Stanisław Kuhnert.

Pogrzeb Zmarłego odbył się w dniu 29. kwietnia br. w Piotrowicach Śl. przy bardzo licznych udziale. Zarząd Związku Gmin był reprezentowany przez kilku członków z prezesem prezydentem Dr. Kocurem na czele. Przybyli ponadto pp. wicemarszałek Kędzior, posłowie Piechulek i Koj, pp. Dubiel i Tomanek oraz liczne grono przyjaciół i znajomych zmarłego.

Cześć Jego pamięci! —

Użyteczność publiczna przedsiębiorstw komunalnych

W mowie potocznej określamy wyrazem „elektrownia” zakład, który wytwarza prąd elektryczny. Ustawa elektryczna z dnia 21. III. 1922 r. Dz. U. Nr. 34 poz. 277 wyraża się nieco ściślej i zastępuje wyraz „elektrownia” zwrotem „zakład elektryczny”. Art. 6 cyt. ustawy stanowi, że zakładem elektrycznym w rozumieniu ustawy (elektrycznej) jest urządzenie, służące do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania lub rozdzielania energii elektrycznej. Wynika więc z tego, że elektrownią jest nie tylko zakład, który prąd wytwarza, lecz elektrownią są zakłady, które dokonują z prądem elektrycznym czynności, wymienione w art. 6 cyt. ustawy. Stwierdzenie powyższego jest ważnym dla naszych dalszych rozpatrywań.

Na Śląsku istnieje kilka zakładów elektrycznych, w których nie wytwarza się prądu, lecz które pobierają prąd w stanie surowym od innych zakładów, przetwarzają ten prąd na prąd o napięciu niskim i dostarczają w tym stanie konsumentom.

Każde przedsiębiorstwo, prowadzone przez związek komunalny, podlega w odniesieniu do jego administrowania, przepisom ustawowym, zawartym w ustawie o finansach komunalnych. Podobne przedsiębiorstwa są bądź to przedsiębiorstwami o charakterze dobra publicznego, bądź też przedsiębiorstwami o charakterze czysto przemysłowym i handlowym, i zależnie od swego charakteru albo są zwolnione od państw. podatku przemysłowego, albo też podlegają obowiązkowi uiszczenia tego podatku. Art. 3 p. 3 ustawy o państw. pod. przem. z dnia 15. VII. 1925 r. stanowi w tym przedmiocie, że od państw. pod. przem. zwolnione są m. i. przedsiębiorstwa użyteczności publicznej prowadzone przez związki samorządowe we własnym zarządzie i na własny rachunek. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy zalicza do przedsiębiorstw użyteczności publicznej m. i. też i elektrownie. Zazwyczaj prowadzą związki samorządowe w związku z elektrownią (gazownią, wodociągami) detaliczny handel sprzedaży różnych przyrządów, służących do korzystania z prądu, gazu, wody, jak np. żarówki, palniki, kramy itp. Sprzedaż ta ma raczej na celu propagandę, aniżeli uzyskanie zysków. N. T. A. orzekł w wyroku z dnia 18. III. 1929 r. L. rej. 1132/27, że te sklepy są zwolnione od obowiązku nabywania świadectw przemysłowych.

Jak dotąd, sprawa jest dość jasna i wydawałoby się, że na tem tle nie może zająć różnica zdań. Tak jednak nie jest.

Już bowiem pod koniec roku 1930 wymierzono Magistratowi pewnego miasta, położonego na obszarze Górnego Śląska, które to miasto przetwarza w swoim zakładzie i dostarcza konsumentom prąd nabyty w stanie surowym od innej elektrowni, podatek przemysłowy od obrotów — uzyskanych z detalicznej sprzedaży żarówek itp. przedmiotów, służących do korzystania z prądu. Władza skarbową zażądała ponadto wykupienia świadectwa przemysłowego przez Magistrat, motywując swoje stanowisko tem, że zakład przemysłowy w mowie będącego magistratu, nie może być uważany za elektrownię, gdyż prądu u siebie nie wytwarza.

Sprawa znajduje się obecnie w N. T. A.

W pierwszych miesiącach bież. roku władza skarbową I. instancji wymierzyła wspomnianemu Magistratowi podatek przemysłowy od obrotów, uzyskanych również i ze sprzedaży detalicznej prądu i to za pięć lat wstecz.

Inna znowu władza skarbową I. instancji wymierzyła drugiemu znowu magistratowi tenże sam podatek z temże samem uzasadnieniem, przesyłając ponadto burmistrzowi tego miasta pięć orzeczeń karnych za niezgłoszenie obrotów, uzyskanych z detalicznej sprzedaży prądu w ostatnich pięciu latach podatkowych.

Jak z powyższego wynika, nawet w tak jasnej, jakby się na pierwszy rzut oka wydawało, sprawie, mogą zająć daleko idące różnice zdań i wyniknąć z niej mogą konsekwencje nieco nieprzyjemne zarówno w odniesieniu do finansów miejskich, jak też dla władz miejskich. Pominiemy narazie fakt, że nieco dziwnym wydaje się ukaranie jednej władzy przez drugą (wszak burmistrz jest jednak reprezentantem władzy). Zaznaczamy tylko nawiasem, że nie jest wykluczonem, żeby władza ukarana na wypadek nieuiszczenia grzywny znalazła się wobec konieczności zgodzenia się na pozbawienie godności przez pewien czas, co znowu powodowałoby osierocenie tego miasta, a obok tego jeszcze inne niemiłe posiadałoby konsekwencje.

Pragniemy natomiast nieco dłużej zatrzymać się nad zagadnieniem, co to jest użyteczność publiczna i czy z naprowadzonych przez nas dwóch przykładów zakładom przemysłowym tych miast przysługuje charakter użyteczności publicznej.

W nrz. 19 „Samorządu Miejskiego” z roku 1932 znajdujemy ciekawą rozprawę na ten temat, napisaną przez p. Kazimierza Romaniuka, i odsyłamy do niej tych, którzy pragnęliby zapoznać się z teoretyczną stroną zagadnienia. My zaś, mając praktyczne względy na oku, nie będziemy wdawali się w rozpatrywania i roztrząsania teoretyczne, lecz staniemy na gruncie nieco konkretniejszym i ograniczymy się do zaznajomienia czytelnika ze stanowiskiem, jakie zajął N. T. A. w podobnym zagadnieniu. Mamy na oku wyrok N. T. A. — z dnia 30. XII. 1929 r. L. rej. 1495/27. Z tego wyroku podamy najciekawsze ustępy. Czytamy więc m. i.:

„Definicji przedsiębiorstwa kom. w odróżnieniu do zakładu dobra publicznego, rozporządzenie Prezydenta R. P. z dn. 30. XII. 1924 r. nie zawiera. Należy zatem cofnąć się do wcześniejszej ustawy z dnia 11. VIII. 1923 r. o tymcz. ureg. — fin. kom. Ustawa ta jednak również pojęcia zakładu dobra publicznego wzgl. przedsiębiorstwa komunalnego nie podaje.

Powstaje więc pytanie, jak odróżnić zakład dobra publicznego od przedsiębiorstwa komunalnego. Różnica w charakterze tych zakładów będzie oczywista, gdy się przeciwstawi np. z jednej strony nie przynoszące żadnych zysków, a prowadzone przez gminę wyłącznie w celu opieki nad ludnością — szpitale, ambulatorja, przytułki lub ochrony — z drugiej zaś przedsiębiorstwa handlowe lub przemysłowe, prowadzone w celu zasilenia funduszy kasy komunal-

nej, jak np. cegielnie, tartaki, folwarki miejskie, kopalnie, składy fabryczne itp.

Pomiędzy temi typami krańcowemi istnieje jednak cały szereg zakładów, które stanowią jakoby ogniwa pośrednie i tak niewielkie wykazują różnice, iż przeprowadzenie linii granicznej napotyka na nieprzewidywane trudności.

W tym miejscu wymienić można tramwaje miejskie, elektrownie, gazownie, miejskie zakłady widowskowe, kanalizacje, wodociągi itp., które prowadzone są niewątpliwie przez związek komunalny w celach socjalnych, przynoszą jednak niejednokrotnie gminie znaczne zyski.

Co do przedsiębiorstw mieszanych, jak gazownie, elektrownie, wodociągi itp., N. T. A. zauważa: Że jakkolwiek mają one niewątpliwie charakter socjalny, gdyż gminy miejskie prowadzą je w interesie publicznym, wykonując ciężące na nich w stosunku do swych obywateli obowiązki, niemniej gminy mają prawo ciągnąć z nich zyski i niejednokrotnie znaczne zyski osiągają.

Ze względu na trudności teoretyczne w rozgraniczeniu przedsiębiorstw komunalnych od zakładu dobra publicznego może powstać wątpliwość co do celowości odmiennego ich traktowania w przepisach usta-

wowych, to jednak skoro raz ustawa pojęcie zakładu dobra publicznego.

W związku z powyższem rozumowaniem należy uznać, iż postanowienie § 1 rozp. wykonawczego I. Wojewody Śl. z dnia 29. IX. 1924 r. (Dz. U. Śl. Nr. 23 poz. 92) o uznaniu za zakłady nie przynoszących zysku, jak szpitale, ambulatorjów, przytułków, nie jest zgodne z postanowieniami ustawy o tymcz. ureg. fin. kom., ani z zapatrywaniami cyt. wyroku N. T. A.

Ustaliwszy powyżej, że elektrownie prowadzone przez związki komunalne we własnym zakresie i na własny rachunek posiadają charakter dobra publicznego, przystąpimy do rozpatrzenia czy zakłady przemysłowe, prowadzone przez związki komunalne w celu przetwarzania prądu, są zwolnione od państw. podatku przemysłowego. Rozwiązanie nie będzie trudne, jeżeli uprzytomnimy sobie treść cyt. już art. 6 ustawy elektrycznej. Za przedsiębiorstwo przemysłowe przetwarzające prąd dostarcza niewątpliwie ludności świadczeń poprzedniego użytku, jest zatem przedsiębiorstwem użyteczności publicznej w zrozumieniu ustawy o podatku przemysłowym.

Na tem miejscu odsyłamy również do notatki umieszczonej na str. 1271 „Samorządu Miejskiego” nr. 23 z r. 1932.

W sprawie regulowania bezspornych pretensji wzajemnych związków komunalnych oraz władz i urzędów państwowych

Idąc po linii zrównoważenia budżetów związków komunalnych centralne zrzeczenia samorządowe wystąpiły w dniu 29 listopada 1932 r. do Preseza Rady Ministrów z memorjałem, przedstawiającym niekorzystną sytuację samorządów z powodu zwłoki w regulowaniu im kwot przez niektóre władze i urzędy państw., co jest jedną z przeszkód do osiągnięcia równowagi budżetowej.

Związki komunalne nie otrzymują regularnie nie tylko pobieranych przez władze państwowe należnych im danin, lecz także należności za otrzymane od związków komunalnych świadczenia, jak np. należności za wodę, światło, za użytkowanie budynków, dzierżawę terenów komunalnych i t. p. W szeregu wypadków władze zalegają również z regulowaniem należności za czynności wykonywane przez związki komunalne na ich zlecenie jak np. za doręczenie wezwań i pism urzędowych, za żywienie aresztantów, za dostarczone kwatery osobom wojskowym i t. p.

Ogólna suma tych należności w małych jednostkach komunalnych dochodzi do kwoty kilkudziesięciu tysięcy złotych, a w większych związkach komunalnych nawet do kilkuset tysięcy złotych. Zwłoka w płaceniu tych należności jest tem dotkliwsza, że równocześnie władze skarbowe, korzystając z przysługujących im uprawnień coraz energiczniej ściągają od związków komunalnych własne należności z tytułu pobranych podatków lub pożyczek. Nie negując słuszności ściągania od związków komunalnych należnych odnośnym władzom sum, memorjał podkreśla, iż co do wzajemnych pretensyj materialnych władz państwowych i związków komunalnych powinna być stosowana jedna miara.

Wobec powyższego niezbędnem jest wydanie zarządzeń zmierzających do

1) regulowania przez władze i urzędy państwowe na przyszłość wszelkich należności związków komunalnych bez zwłoki;

Mikołaj Dziuk

dawn.: Lubinus, Stein i Ska;
Sp. z ogr. odp.

Katowice

Telefon: 24-45

Rok zał.: 1903

Wykonuje:

Urządzenia ogrzewań centralnych wszelkich systemów

Urządzenia dezynfekcyjne, pralni i kuchni parowych

Instalacje wodociągowe

Zakłady kąpielowe dla kopalń i hut

Kuto żelazne szafy dla ubrań robotniczych.

2) dokonania w najkrótszym czasie rozrachunków na podstawie wzajemnego zaliczenia wszystkich pretensyj, wyłączając należności związków komunalnych z tytułu pożyczek, które z natury rzeczy muszą być traktowane osobno;

3) aby w przyszłości — przed zastosowaniem przymusu w stosunku do związków komunalnych w kierunku ściągania od nich sum należnych władzom państwowym — potrącano uprzednio z tych należności bezsporne pretensje materialne związków komunalnych do władz i urzędów państwowych.

Do dokonania powyższych rozrachunków właściwiej należałoby wyłonić z izb skarbowych i wojewódzkich władz nadzorczych oraz zainteresowanych związków komunalnych komisje rozrachunkowe, któreby ustaliły sposób spłaty tych należności, przy czym w wyjątkowych wypadkach mogłyby być udzielane związkom komunalnym pożyczki z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.

O ile chodzi o spłatę przez związki komunalne pożyczek państwowym instytucjom kredytowym oraz

zobowiązań prywatno-prawnych — to należałoby wprowadzić zasadę, iż odnośne instytucje mogą bez żadnych ograniczeń dochodzić swych pretensyj w wypadku, gdy odnośne kwoty zamieszczone zostały w budżetach tych związków.

Zdanie zreszeń centralnych podzieliło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i, nawiązując do wspomnianego memorjału, zwróciło się do Ministerstwa Skarbu w dn. 14 stycznia 1933 r. Nr. S. F. 86/8/1 przedstawieniem i prośbą „o potraktowanie sprawy rozrachunków między Skarbem Państwa i związkami komunalnymi jako pilnej”.

„Zwłoka w regulowaniu należności wobec związków komunalnych ze strony urzędów państwowych przyczynia się do pogorszenia stanu wypłacalności związków komunalnych i do wzrostu wydatków na opłatę odsetek od długów bieżących związków komunalnych, co w konsekwencji wpływa ujemnie na wywiązywanie się związków komunalnych wobec państwowych instytucji kredytowych”.

O utrzymanie wysokości udziału związków komunalnych w opłacie skarbowej od spożycia spirytusu

Zmniejszanie się dochodów w związku z kryzysem poważnie zaciążyło na związkach komunalnych. Tembardziej, że zalecenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu w okólniku z dnia 19 listopada 1932 r. Nr. 141 szły w kierunku zmniejszenia ciężarów podatków. Władze nadzorcze otrzymały polecenie badania pod tym kątem budżetów samorządów przy ich zatwierdzeniu. Szczególnie polecono ochronę ludności przed obciążeniem podatkiem inwestycyjnym.

W takim okresie zamierzoną została obniżka udziału związków komunalnych w opłacie skarbowej od spirytusu.

Dlatego też centralne zreszeń samorządowe (Związek Powiatów Rz. P., Związek Miast Polskich i Związek Gmin Wiejskich) wystąpiły w dn. 6 grudnia 1932 r. do Ministra Skarbu i Ministra Spraw Wewnętrznych z memorjałem, uzasadniającym szkodliwość tego zamierzenia. Motywy tego przedłożenia są następujące:

„Opodatkowanie spirytusu i wyrobów wódczanych na rzecz samorządu terytorjalnego podlega stałej ewolucji, dla samorządu niestety wybitnie niekorzystnej.

W art. 10 ustawy z dn. 11. VIII. 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych ustalono je w wysokości 30%-owego dodatku do podatku od spirytusu i wyrobów wódczanych. Już jednak w r. 1924 (ustawa z dn. 31. VII. 1924 o monopolu spirytusowym) przybrało ono inną formę: procentowy dodatek, zapewniający dochody elastyczne, przekształcony zostaje na sztywny udział w opłacie skarbowej w wysokości 80 gr. od jednego litra 100%-owego spirytusu na cele konsumpcyjne. W stosunku do wysokości ówczesnej opłaty skarbowej udział samorządu terytorjalnego wynosił już tylko 24,39% zamiast 30%, jakże art 10 ustawy o finansach komunalnych zapewnił samorządowi terytorjalnemu. Udział ten, począwszy od roku 1924, do chwili obecnej, pozostaje bez zmiany, mimo, iż opłata monopolowa w

tym okresie czasu uległa kilkakrotnie zmianom. Mianowicie w r. 1925 opłata monopolowa wynosiła zł. 4,10, w r. 1926 — zł. 6,5, w r. 1927 — zł. 7,5, w r. 1930 — zł. 8,5, w r. 1932 — zł. 6,—. Gdyby związki komunalne utrzymały przyznany im ustawą o tymczas. ureg. fin. kom. dodatek procentowy, to od jednego litra spirytusu pobrałyby w r. 1925 zł. 1,23, w r. 1926 — zł. 1,95, w r. 1927 — zł. 2,25, w r. 1930 — zł. 2,55, a obecnie zł. 1,80.

Stan dotychczasowy (80 gr. od jednego litra 100%-owego spirytusu), aczkolwiek w świetle pierwotnych uprawnień, wynikających z ustawy o tymczas. ureg. fin. kom., już bardzo niekorzystny dla związków komunalnych, ma ulec dalszemu pogorszeniu. Przygotowany projekt noweli do art. 43 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 11. VII. 32 o monopolu spirytusowym, określając udział samorządu terytorjalnego wraz z udziałem na rzecz samorządu wojewódzkiego na 12% od opłaty monopolowej, wynoszącej obecnie zł. 6.— obniża przypadające dotychczas z tego źródła dochody na rzecz związków komunalnych o 28%. Zamiast dotychczasowego udziału w wysokości zł. 1.— od jednego litra spirytusu, z czego 80 gr. przypada na rzecz związków komunalnych, a 20 gr. na rzecz samorządu wojewódzkiego, udział wynosiłby tylko 72 gr., z których 57,6 gr. przypadłoby na rzecz związków komunalnych, a 14,4 gr. na rzecz samorządu wojewódzkiego.

Szacując wpływy roczne związków komunalnych z tego źródła na 16,3 milionów złotych (w r. 1931/32 wpływy z dodatku do państwowych podatków od spożycia, względnie produkcji wynosiły ogółem zł. 24.165.089, w czym udział w opłacie monopolowej od spirytusu stanowi niemal 75%, t. j. ponad 18 milionów złotych) w razie przyjęcia projektu zmniejszającego dotychczasową wysokość udziału związków komunalnych w opłacie monopolowej, zmniejszenie dochodów związków komunalnych z tego źródła w cyfrach absolutnych wyrazi się sumą ponad 4,500 tysięcy złotych rocznie.

W obecnej sytuacji finansowej samorządu zmniejszenie o 28% źródła dochodów, które w budżetach związków komunalnych wynosi od 6 — 7,5% ogólnej sumy dochodów, rzecz prosta wpłynąć musi ujemnie na i tak bardzo zachwianą równowagę budżetu. Podnieść również należy, iż wpływy z dodatku do państwowego podatku od spożycia, zużycia względnie produkcji, w których jak wyżej zaznaczono udział w opłacie monopolowej wynosi przeciętnie 75%, powtarzają się regularnie co miesiąc i w dużym stopniu po-

zwalają one związkom komunalnym na terminowe wykonywanie swych zobowiązań.

Wreszcie zaznaczyć należy, iż obniżenie dotychczasowej wysokości udziału w opłacie monopolowej poważnie zmniejszy (prawie o $\frac{1}{3}$) zdolność kredytowania związków komunalnych przez Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy, który w razie przyjęcia projektu utraci rocznie ponad 900 tysięcy złotych, co przy niemal całkowitym braku taniego kredytu komunalnego dotknie przede wszystkim najbardziej finansowo słabe związki komunalne”.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, okólników i wyjaśnień władz oraz projektów ustawodawczych

Umorzenie pożyczek na odbudowę.

W Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 206 ogłoszona została ustawa z dnia 18 marca 1933 r., uzupełniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 6 maja 1924 roku o pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych.

Z mocy tej ustawy umorzono wszystkie pożyczki, nieprzewyższające 1000 zł, udzielonych zarówno w gotówce, jak i w naturze. Art. 9 poprzedniej ustawy z dnia 6 maja 1924 r. został skreślony. Artykuł ten postanawiał, że o ile poszkodowany otrzymał zapomogę przed uzyskaniem pożyczki, to zapomoga ta będzie mu potrącona przy umarzaniu pożyczki. Obecnie, po skreśleniu art. 9 dawnej ustawy, poprzednio udzielane zapomogi nie będą potrącane.

Pożyczek, nieobjętych wspomnianą na wstępie ustawą, pozostaje jeszcze 9.612 na łączną kwotę zł 17.512.799. Mogą być one umarzane w trybie dotychczasowym, tj. przez komisje wojewódzkie po zbadaniu, czy dłużnik rzeczywiście płacić nie może, a wpłata rat zagroziłaby jego bytowi.

Pomoc kredytowa dla rolnictwa.

Ogłoszona w Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 211 ustawa z dnia 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucji kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych zapewnia pomoc finansową ze strony Państwa tym bankom, które będą zawierały dobrowolne układy z dłużnikami w przedmiocie ulgowych spłat tych długów. Na ten cel ustawa przeznaczona ze Skarbu Państwa 75 milionów

złotych. Jednocześnie utworzona będzie specjalna instytucja p. n. „Bank Akceptacyjny”, za którego pośrednictwem udzielane będą kredyty bankom lub innym instytucjom finansowo-kredytowym, przyznającym ulgi kredytowe dla rolników.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 10 kwietnia, wykonanie zaś porucza się Ministrowi Skarbu.

Ulgi w spłacie wierzytelności hipotecznych.

Również z dniem 10 kwietnia obowiązuje ustawa z dnia 29 marca 1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 213).

Ustawa przewiduje obniżenie odsetek od długów do 6% w stosunku rocznym oraz zawieszenie spłaty wierzytelności hipotecznych do dnia 1 października 1934 r. Obniżenie odsetek do 6% obowiązuje już od 1 kwietnia 1933 r. i odnosi się również nawet do odsetek już zasądzonych przez sądy.

Z przepisów tej ustawy wynika, że egzekucje kapitałów wierzytelności hipotecznych nie są dopuszczalne przed 1 października 1934 r., mogą być jedynie egzekwowane procenty od tych wierzytelności, lecz w stosunku stopy już obniżonej do 6%.

Nowe ulgi odnoszą się nie tylko do wierzytelności rolniczych, ale obejmują wszelkiego rodzaju wierzytelności zabezpieczone hipoteką umowną bez względu na to, czy dotyczą nieruchomości wiejskich, czy też miejskich, — oraz długów gruntowych. Natomiast ustawa nie dotyczy wierzytelności zabezpieczonych kaucją hipoteczną oraz wierzytelności instytucji kre-

KSIĘGARNIA ŚLĄSKA

Sp. z ogr. odp.

w Katowicach, ulica Dworcowa 18 — Tel. 9-88

(w domu Konsumu Kolejowego)

Poleca:

Papier we wszystkich odmianach. — Materiały piśmienne. — Artykuły biurowe. — Druki. — Książki handlowe — dla Szkół, Gmin, Urzędów i Biur po cenach konkurencyjnych. — Zamówienia piśmienne i telefoniczne są załatwiane odręcznie. — Prosimy żądać ofert przetargowych.

Książki szkolne, naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy i specjalności. — Wydawnictwa krajowe i zagraniczne na składzie wzgl. na zamówienie. — Skład nut. — Czasopisma. — Zurnale. — Nowości po cenach ściśle katalogowych
Prosimy skład nasz odwiedzić: Dworcowa 18.

dytu długoterminowego, banków państwowych, spółdzielni, komunalnych kas oszczędności i innych tego rodzaju instytucyj.

Bony skarbowe.

W myśl wykonawczego rozporządzenia Ministra Skarbu do ustawy o bonach skarbowych, w najbliższych dniach mają ukazać się w obiegu bony skarbowe serji pierwszej z terminem płatności po 3 i 6 miesiącach w odcinkach po 1.000 i 10.000 zł. na ogólną sumę do 75.000 zł.

Oprocentowanie dla bonów z terminem płatności 3 miesięcy wynosi 4,5%, zaś dla bonów z terminem 6-miesięcznym — 6%. Oprocentowanie będzie potrącane przy sprzedaży bonów, które będzie dokonywane przez Oddziały Banku Polskiego i upoważnione instytucje finansowe. Skup bonów po terminie ich płatności będzie dokonywany przez Bank Polski bez żadnych ograniczeń i potrąceń. Administracja bonami skarbowymi będzie powierzona Bankowi Polskiemu.

Splata zaległości podatkowych w listach zastawnych P. B. R.

Ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu, które ustala, iż złote 4½% listy zastawne P. B. R. serji I-szej będą przyjmowane według wartości nominalnej na spłatę zaległości w następujących państwowych podatkach z dodatkami państwowymi i samorządowymi oraz karami za zwłokę: gruntowym, przemysłowym, dochodowym, majątkowym oraz od spadków i darowizn. Posiadacze listów zastawnych będą mogli spłacać temi listami zaległości w tych podatkach płatne przed dniem 1 października 1931 r. — w całości; zaległości płatne w okresie od 1 października 1931 r. do 31 grudnia 1932 r. do wysokości połowy tych zaległości przy jednoczesnej wpłacie drugiej połowy w gotówce. Od zaległości spłacanych listami zastawnymi pobrane będą obniżone kary za zwłokę w następującej wysokości: 6% w stosunku rocznym — od zaległości w podatku gruntowym oraz od spadków i darowizn, 12% w stosunku rocznym — od zaległości w podatku przemysłowym, dochodowym oraz majątkowym.

Świadczenia drogowe od właścicieli nowowzniesionych budowli.

W związku z zapytaniem jednego z wojewodów Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 23. I. 1933 r. Nr. SF. 72/12/1 wyjaśniło, iż w myśl przepisu art. 30 ustawy drogowej z dnia 10. XII. 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 32 ex 1921 roku) pociąganie właścicieli nowowzniesionych budowli do świadczeń drogowych w naturze jest niedopuszczalne, gdyż powołany przepis ustawy wyraźnie przewiduje, iż świadczenia drogowe w naturze wzgl. opłaty zastępcze mogą być wymierzane tylko w stosunku do opłacanych podatków bezpośrednich. Skoro jednak właściciele nowowzniesionych budowli wolni są — w myśl przepisów ustawy z dnia 12. IX. 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 508) — od podatku od nieruchomości, przeto nie mogą oni również być pociągani do świadczeń drogowych w naturze. Na tem stanowisku stanął również N. T. A. w wyroku z dnia 1. VI. 1932 r. L. Rej. 8694/30.

Jednocześnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, opierając się na szeregu wyroków N. T. A. (m.

in. na wyroku z dnia 8. VI. 1931 r. L. Rej. 2986/29) wyjaśniło, iż brak jest przeszkód do poboru opłat drogowych od właścicieli nowowzniesionych budowli, gdyż opłaty drogowe nie mogą być identyfikowane z dodatkami od nieruchomości wzgl. od budynków, o których mowa w ustawie z dnia 12. IX. 1930 r., stanowią one bowiem współdziałal zainteresowanych w kosztach budowy i utrzymania dróg, a wysokość podatku od nieruchomości stanowi jedynie podstawę wymiaru tych opłat. Wobec jednak zwolnienia tych budowli od podatku od nieruchomości, wysokość opłat drogowych w okresie trwania tego zwolnienia winna być obliczona w stosunku do „idealnego” podatku od nieruchomości, tj. podatku, któryby opłacali właściciele nowych budowli, gdyby ich nieruchomości nie były zwolnione od podatku.

Nowe opłaty od komornego na Fundusz Pracy.

Wedle art. 26 ust. o Funduszu Pracy właściciele domów obowiązani są składać opłaty od czynszu dzierżawnego, osiągniętego z najmu mieszkań lub budynków wynajętych w całości lub części, niezależnie od ich przeznaczenia użytkowego, w wysokości 0,5 procent kwoty odpowiadającej sumie każdorazowo wpłaconego czynszu. Opłaty te mają być obliczane od globalnej kwoty, uzyskanej z czynszu w pewnym okresie czasu. Do tej jednak globalnej kwoty nie wlicza się, po myśli ustawy, czynszu pobieranego z mieszkań jedno- i dwuizbowych.

O ile rozchodzi się o to, w jaki sposób, komu i w jakich terminach mają właściciele wpłacać opłaty, to rozporządzenie wykonawcze z dnia 31 marca br. postanawia, że opłaty te winni składać właściciele jednorazowo za każdy ubiegły kwartał w ciągu drugiego miesiąca, następującego po tym kwartale. Opłaty te winny być składane albo bezpośrednio w kasie Urzędu Skarbowego, albo też winny być przesłane czeikiem P. K. O. na rachunek Kasy Urzędu skarbowego.

Rozporządzenie przewiduje jednak okres przejściowy, o ile rozchodzi się o wpłatę opłat do kasy Urzędu skarbowego, mianowicie rozporządzenie postanawia, że do czasu przejścia przez władze skarbowe wymiaru i poboru państwowego podatku od nieruchomości miejskich i od niektórych budynków w gminach wiejskich opłaty należy uiszczać w kasie gminnej.

Równocześnie z uiszczeniem opłat do kasy właściciele są obowiązani złożyć w kasie Urzędu Skarbowego, w okresie przejściowym zaś w kasie gminnej, wykaz otrzymanych sum czynszu dzierżawnego, osiągniętego w ubiegłym kwartale kalendarzowym wraz z obliczeniem opłat. Deklaracje te i obliczenia opłat składają właściciele na przepisanych formularzach.

Należy przypomnieć, że obowiązek składania opłat na Fundusz Pracy spoczywa na właścicielach już od 1 kwietnia br.

Za czynności gmin, związane z wymiarem, poborem i kontrolą opłat, przysługuje im odpowiednie odszkodowanie procentowe od wpływów z opłat i z kar za zwłokę w myśl §§ 16 i 17 rozporządzenia wykonawczego (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 176).

KRONIKA

Mikołów. W ostani piątek odbyło się publiczne posiedzenie Rady Miejskiej. Nasamprzód przyjęto do wiadomości protokoły rewizyjne Głównej kasy miejskiej za miesiące luty i marzec rb. oraz sprawozdanie administracyjne za rok rachunkowy 1931/32. Po udzieleniu Głównej kasie miejskiej i Zarządowi powitowania za rok rachunkowy 1931/32, udzielono wyjątku z zakazu budowlanego na budowę domu mieszkalnego pp. Maksymilianowi Fryszowi, sędziemu Edwardowi Lehnertowi, Janowi Dudzikowi, Teodorowi Kohlbrennerowi, Janowi Kosteczce i Annie Wajandowej. Towarzystwu gimnast. „Sokół” udzielono zezwolenia na budowę na tut. stadionie szopy dla przechowywania sprzętu gimnastycznego, zaś Elektrowni Okręgowej Ligota zezwolono na postawienie kilku masztów elektrycznych przy ulicach Plebiscytowej i Młyńskiej. Firmie „Nostra” udzielono zezwolenia na odwodnienie szkoły mniejszościowej. Wniosku pp. Wincentego Bromboszcza i Karola Pajaka o obniżenie kwoty zabezpieczającej na rzecz miasta w sprawie budowy domu mieszkalnego, Rada Miejska nie uwzględniła. Oświetlenie elektryczne na ulicach Szpitalnej, Kościelnej i na drodze, prowadzącej do Gniotka rozszerzono przez umieszczenie dalszych lamp, wzgl. zmianę lamp północnych na lampy całonocne. P. Wincentemu Kasperczykowi przedłużono spłaty należności za półdomek miejski na Wymysłance. Pozatem wyraziła Rada Miejska zgodę na przelanie praw z umowy kupna miejskiego półdomku na Wymysłance przez p. Paszczelę na p. Franciszka Hassę z Katowic i przyjęła statut w przedmiocie poboru opłat administracyjnych za czynności i poświadczenia urzędowe na rzecz miasta Mikołowa. Opłaty targowe od targów piątkowych pozostawiono w dotychczasowej wysokości t. j. pobierać się będzie tylko 50% stawek obowiązujących na targach poniedziałkowych. Uregulowano sprawę utrzymania miejskich biednych chorych w szpitalu oraz sprawę przekazania stopniowego, w miarę likwidacji Miejskiego Gimnazjum Żeńskiego, na własność Skarbu Śląskiego inwentarza ruchomego t. j. urządzenia szkolnego, a szczególnie pomocy naukowych. Następnie powzięto uchwałę w sprawie ustalenia dróg gminnych tut. miasta. Niewyczerpane w roku budżetowym 1932/33 kwoty na utrzymanie szos i ulic oraz na utrzymanie sprzętów straży pożarnej, przelano na fundusz rezer-

wowy. Po przyjęciu do wiadomości sprawy budowy koszar w Mikołowie i zajęciu stanowiska w sprawie zaopatrzenia miasta w prąd elektr., załatwiono w końcu na posiedzeniu tajnem 3 sprawy personalne.

Wkłady w K. K. O. (Komunalne Kasy Oszczędności) rosną!

Podczas otwarcia Targów Poznańskich Minister Przemysłu i Handlu Zarzycki stwierdził, że znajdujemy się w przededniu nastania lepszych czasów, poprawy konjunktury, oraz powrotu zaufania wzajemnego, które jest podstawą wszelkiej współpracy i dalszego rozwoju.

Stwierdzeniem powyższych słów jest wzrost wkładów w instytucjach finansowych, w szczególności zaś w K. K. O.

Ruch wkładów oszczędnościowych w K. K. O. (Komunalne Kasy Oszczędności) Województwa Śląskiego wykazuje w ciągu I kwartału 1933 r. znaczną zwyżkę.

W dniu 31. XII. 1932 r. wynosiły złożone w 18 Śląskich Kasach

Oszczędności	97.843.447.55 zł.
w dniu 31. I. 1933 r.	100.495.667.17 „
w dniu 28. II. 1933 r.	103.058.552.62 „
w dniu 31. III. 1933 r.	103.516.255.72 „

Przyrost więc wynosi z górą 5½ miliona zł.

Cyfry te nie pozwalają wątpić w to, że wielka armja oszczędzających nie straciła zaufania w K. K. O., gdzie umieściła ciężko zapracowane grosze, wręcz przeciwnie, dała dowód, że **Komunalne Kasy Oszczędności** cieszą się nadal pełnym zaufaniem i poparciem.

Każdy dobry i zdrowo w przyszłość patrzący obywatel, któremu zależy na wzroście potęgi gospodarczej państwa i pewniejszej własnej przyszłości, powinien więc iść śladem tych 100 tys. rzeszy oszczędzających w K. K. O. i stanąć razem z nimi w jednym szeregu.

Pamiętajmy, że każdy grosz ulokowany w K. K. O. zapewni zysk w postaci wysokich odsetek i utwali potęgę gospodarczą Państwa.

Th.

K.K.O.

(Komunalne Kasy Oszczędności) Wojew. Śląskiego
dają zupełną gwarancję bezpieczeństwa
oraz zapewniają wysoki procent.

Restauracja „Adria“

Katowice, ul. Moniuszki 6-8, tel. 18-98
Pierwszorzędny lokal rodzinny. — Sala
do zebrań. — Otwarty do godz. 3 rano.
Pierwszorzędna kuchnia, dobrze pielę-
gowane napoje. — Miłe towarzystwo.

R. Aleksandrowicz

Właśc.: S. Friedenthal
Katowice, ul. 3 Maja 7 — Telef. 17-99
Bielizna dla panów, pań i dzieci. —
Artykuły męskie, trykotaż, pończochy,
bluzki i konfekcja dziecienna.

Józef Lissy

Katowice, ul. Marsz. Piłsudskiego 21
Telefon 15-88

|||||

Towary kolonialne - Konserwy, Mąka
Krupy — Kawa — Herbata — Kakao
Czekolada - Cukry - Keksy - Herbatniki
Owoce krajowe i zagraniczne.

|||||

Masło deserowe i jajka codz. świeże.

|||||

Mydła, proszki etc. do prania
w wielkim wyborze!

MLECZARNIA ZDROWIA

Właśc.: Henryk Kulpok

Katowice, ul. Dworcowa 13, tel. 25-84

Poleca:

ŚNIADANIA - OBIADY - KOLACJE

Specjalność: potrawy jarskie.
Napoje orzeźwiające.

Zakład Dentystyczny

Edmund Vogel

Król. Huta, ulica Ks. Łukaszczyka 11
dawniej Wodna.

Plomby, złote korony, sztuczki sztuczne.

Ceny kryzysowe.
Dogodne warunki spłaty.
PP. Urzędnikom i Wojskow. 20% rabat.

Najtańsza Składnica Aparatów i Przy-
borów Fotograficznych

to

FIRMA

FOTOMAG

Magazyn artykułów fotograficznych

Król. Huta, ul. Dworcowa 4.

FIRMA GAWRON

KATOWICE

ul. Marszałka Piłsudskiego 21.

Poleca:

Kwiaty, wiązanki, nasiona, jak również
owoce krajowe i południowe.

„SZTUKA“

właśc.:

SYDONIA RUBIN

Katowice, ul. św. Jana 15 — PKO. 306-437

Poleca:

po cenach konkur. obrazy malarzy polskich,
jak również obrazy religijne i ramowanie. —
Wykonanie fachowe i solidne.

Dla PP. Urzędników niższe ceny.

UWAGA!

UWAGA!

ŚWIATOWE HOROSKOPY

Z daty urodzenia, przy pomocy zegara astro-
logicznego, własnego opatentowan. wynalazku
określa charakter, zdolności i przeznaczenie,
według planety, pod znakiem której się urodzi-
łeś. — Daje dyskretne odpowiedzi astrolog.
na wszelkie zapytania w sprawach: majątkow.,
rodzinnych, miłosnych, przyjacielskich, małżeń-
skich itp. — Na poufne zapytania, we wszyst-
kich nieszczęśliwych wypadkach, chorobach,
cierpieniach i dolegliwościach wszelk. rodzaju
— odpowiedź według wskazówek planety,
pod znakiem której się urodziłeś i na zasadzie
matematycznych obliczeń zegara astrologiczn.
Na teże zasadzie wypisuje horoskopy, na ty-
dzień, miesiąc, rok i na kilka lat naprzd.,
również na zasadzie żmudnych obliczeń astro-
logicznych (z imienia, nazwiska i daty urodz.);
wybiera n-ry losów do Polsk. Państw. Lot. Kl.

ASTROLOG

TEODOR ANIOŁ

Wielkie Hajduki, Krakowska 105

1 minuta od dworca!

ŚNIADALNIA

Katowice, ul. Młwńska 4
w miejskim gmachu biurowym

Poleca:

Śniadania — Obiady — Kolacje

Zimne i gorące zakąski — Mleko —
Kawę — Herbatę i wszelkie trunki
orzeźwiający bezalkoholowe po cenach
bezkonkurencyjnych.

Specjalna sprzedaż kanarków,

ptaków krajowych i egz.
jak: papug, papużek, koli-
brów i słowików chińsk.
Poleca też małpy, psy ra-
sowe oraz rybki. — Przyj-
muje się ptaki i zwierzęta
do wypychania.

Zakład Zoolog. J. Cieszinger
Katowice, ul. Kochanowskiego 13.

Żądajcie
wszędzie
i wyraźnie

1629

1929

TYSKIE
PIWA

Ściśle Homeopatycznie

leczę z najlepszym skutkiem prawie wszystkie cho-
roby szczególnie zastarzałe, specjalnie zaś: choroby
raka, cukrzycę, gruźlicę płuc i kości, wszelkie cho-
roby skórne, rany na goleniach, wole na szyjach,
choroby nerek i pęcherza, najstarsze choroby żołąd-
kowe, astmę, choroby nerwowe i umysłowe, choroby
kobiet i dzieci, nowotwory i narośla, choćby najwięk-
sze, wewnętrzne i zewnętrzne. Nadmierne ciśnienie
krwi obniżam sam jeden w Polsce o 20 mm. i t. d.

Posiadam 47 lat praktyki i liczne tysiące wyleczo-
nych w Polsce i Niemczech.

Józef Korczak-Ziółkowski

Katowice, Andrzeja 33, I. piętro.

R. Stiller DOM SANITARNY

KRÓL. HUTA

Rynek 2 - Tel. 16-36

Wszelkie artykuły opatrunkowe i chirurgiczne
dla lekarzy, lecznic i kolumn sanitarnych.

Wytwórnia najlepszych i praktycznych opatrunków
doraźnych marki „Rusti”.

Aparaty elektro-medyczne — Lampy kwarcowe itp.

Własny warsztat mechaniczny, niklowania i szlifo-
wania narzędzi lekarskich.

Osiedliłem się

jako lekarz praktyczny chorób wewnętrznych i kobiecych

w Król. Hucie

przy ulicy Wolności nr. 38.

Przyjęcia codziennie od 9—12 i 3—6
W niedzielę i święta 9—11

Dr. med. Józef Makiełła

Marja Gnesa

Katowice, ul. Mickiewicza 1. Tel. 32-56

Poleca pierwszorzędną kuchnię.
Śniadania, obiady i kolacje.
Dobrze pielęgnowane piwa.

Niniejszem uprzejmie zawiadamiam, iż dnia 1-go kwietnia 1933 r. objąłem kierownictwo Hotelu-Restauracji

Dom Chrześcijański

Katowice, ul. Jagiellońska 17 — Telefon 1982.

O życzliwą uwagę uprasza Henryk Kupka.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Oddział w Katowicach:

ulica Mickiewicza 3 (gmach własny)

Telefony: 33, 800, 18-01, 23-24, 27-02

Wynajmuje na dogodnych warunkach:

schowki depozytowe (safesy) umieszczone w nowowynbudowanym, nowoczesnym urządzeniu, dającym pełne bezpieczeństwo skarbcu i załatwia wszelkie operacje bankowe. Zaznacza się, że **opłaty skarbowe od schowków zostały zniesione**

„ROBUR“

ZWIĄZEK KOPALŃ GÓRNOŚLĄSKICH

Katowice — ul. Powstańców 49

Telefon - Katowice: Międzymiastowe 2627 do 2630
Miejscowe 2631 do 2634

Adres telegrafii zny:

„R o b u r“ — Katowice

Dostarcza:

pierwszorzędnego węgla kamiennego z własnych kopalń:

Gotthard, Paweł, Litandra, Wawel, Wolfgang, hr. Franciszek, Eminencja, Pokój, Śląsk, Niemcy, Donnersmarck, Blücher, Emma, Anna, Römer, Charlotte, Hillebrand, Wirek i Aszenborn.

pierwszorzędnego koksu z własnych koksowni:

Emma, Wolfgang, Pokój i Orzegów.

pierwszorzędnych brykietów z własnych brykietowni:

Emma i Römer.

Roczne wydobycie wynosi około 40% ogólnego wydobycia Górnego Śląska.

Własne urządzenie portowe w Gdyni pod firmą:

„POLSKAROB“ Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, Spółka Akcyjna w Gdyni.

Zastępstwa w kraju: „Silemin“ Spółka z ogr. odp., Warszawa, ul. Mazowiecka 2,

„Silesia“ Tow. z ogr. por., Poznań, ul. Gwarna 8,

Schlaak i Dąbrowski, Tow. z ogr. por., Bydgoszcz, ul. Bernardyńska nr. 5,

Polskie Towarzystwo Handlowe, Spółka Akcyjna, Kraków, Sławkowska 1,

„Konsorcjum“, Spółka z ogr. odp., Łódź, Przejazd 62,

Pomorska Spółka Węglowa z ogr. odp., Gdynia, ul. 10 Lutego, dom „Bałtyk“.